

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 713/2014-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť J. D., zastúpeného advokátom Mgr. Rastislavom Škultétym, Radlinského 678/1, Bánovce nad Bebravou, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 So 156/2012 z 29. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. apríla 2014 doručená sťažnosť J. D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Rastislavom Škultétym, Radlinského 678/1, Bánovce nad Bebravou, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 So 156/2012 z 29. januára 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom zo 16. novembra 2011 (ďalej len „návrh“) domáhal, aby Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) preskúmal rozhodnutie Sociálnej poisťovne – ústredie Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), č. 560 716 7082 0 zo 6. októbra 2011 (ďalej len „rozhodnutie zo 6. októbra 2011“), ktorým mu bola znížená suma invalidného dôchodku podľa § 73, § 112 ods. 4 a 6 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). V návrhu sťažovateľ vyjadril nesúhlas so znížením sumy invalidného dôchodku a navrhol, aby bol opätovne posúdený jeho zdravotný stav a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Podľa sťažovateľa rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z neobjektívne vykonaného znaleckého dokazovania posudkovými lekármi Sociálnej poisťovne, a preto v konaní pred krajským súdom navrhol vykonať znalecké dokazovanie prostredníctvom nezávislého súdneho znalca. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Sd 35/2012 z 1. októbra 2012 (ďalej len „rozsudok z 1. októbra 2012“) rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 6. októbra 2011 potvrdil ako vecne správne. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu z 1. októbra 2012 odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 7 So 156/2012 z 29. januára 2014 tak, že ho ako vecne správne potvrdil.

Podľa sťažovateľa k jeho právu na spravodlivé súdne konanie „patrilo to, že mal súd vykonať sťažovateľom navrhnuté znalecké dokazovanie. Potreba vykonať navrhnuté dokazovanie vplynula najmä z toho, že je tu pochybnosť o objektivite lekárov, ktorí zdravotný stav sťažovateľa posudzovali, pretože títo sú súčasťou, resp. zložkou Sociálnej poisťovne, ako jedného z účastníkov konania. Postup v rozhodovacom procese preto nepovažujeme v danom prípade za objektívny.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo J. D. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 So/156/2012 zo dňa 29. januára 2014 porušené bolo.

2. *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 So/156/2012 zo dňa 29. januára 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

3. *Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť J. D. do jedného mesiaca od doručenia nálezu trovy konania.*“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ namieta neobjektívnosť lekárov, ktorí posudzovali jeho zdravotný stav, keďže „*títo sú súčasťou, resp. zložkou Sociálnej poisťovne, ako jedného z účastníkov konania*“. *Z uvedeného dôvodu napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu potvrdzujúce rozsudok krajského súdu z 1. októbra 2012, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 6. októbra 2011, porušuje podľa názoru sťažovateľa jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.*

Podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Podľa § 71 ods. 3 zákona o sociálnom poistení pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 71 ods. 4 zákona o sociálnom poistení pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

V súlade s § 153 zákona o sociálnom poistení lekárska posudková činnosť pri výkone sociálneho poistenia sa člení na lekársku posudkovú činnosť a) nemocenského poistenia, b) dôchodkového poistenia, c) úrazového poistenia. (odsek 1) Lekársku posudkovú činnosť podľa odseku 1 vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (ďalej len „posudkový lekár“) a podľa odseku 2 písm. b) aj určený zamestnanec Sociálnej poisťovne za osobnej účasti poistenca alebo poškodeného. (odsek 5)

V napadnutom rozsudku najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

„... zdravotný stav navrhovateľa naposledy hodnotil 2. augusta 2012 J. Š., posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne ústredie, vysunuté pracovisko v Žiline. V lekárskom posudku na základe predloženej zdravotnej dokumentácie dospel k záveru, že

rozhodujúcim zdravotným postihnutím navrhovateľa sú degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách, zaradené v kapitole XV, oddiel E, položka 3. písm. c/ prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, ktorému postihnutiu zodpovedá miera poklesu 50 % (z možného rozpätia 40 % - 50 %).

Z dôvodu iného zdravotného postihnutia, ktorým je stav po operácii chrbtice a medzistavcových platničiek, často recidivujúce prejavy nervového a svalového dráždenia, slabosť svalového korzetu chrbta, s podstatným obmedzením celkovej výkonnosti organizmu (kapitola XV., odd. E, pol. 4. b/ prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení) posudkový lekár navýšil mieru poklesu o 10 % podľa § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení.

J. Š., posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredia s vysunutým pracoviskom v Žiline potvrdil v posudku z 2. augusta 2012 závery o rozhodujúcom zdravotnom postihnutí navrhovateľa ako aj o miere poklesu pracovnej schopnosti, ktoré boli uvedené v lekárskom posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Trenčíne L. T. zo 7. februára 2012. V lekárskej správe tiež odôvodnil, prečo nie je možné navrhovateľovi priznať vyššiu mieru poklesu schopnosti ako bola stanovená v lekárskom posudku.

Odvolačí súd pripomína, že posudkoví lekári sociálneho poistenia po vlastnom vyšetrení žiadateľa o invalidný dôchodok posudzujú, či z predloženej zdravotnej dokumentácie vyplývajú podmienky pre vznik nároku na invalidný dôchodok a či ďalšie skúmanie zdravotného stavu navrhovateľa je potrebné. Z prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení vyplýva všeobecné posudkové hľadisko pre chorobu degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách tak, že miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti sa určuje podľa funkčného postihnutia (postihnutia pohybu v kĺboch v súvislosti so záťažou na príslušný kĺb) a vplyvu na ostatné systémy a orgány. Pri zistení pohybových a degeneratívnych zmien treba porovnať, či ich rozsah a výskyt presahujú zmeny typické pre porovnateľnú vekovú kategóriu. Samotné röntgenologicky zistené degeneratívne zmeny nezapríčiňujú pokles schopnosti zárobkovej činnosti, rovnako ako skutočnosť, či bola vykonaná operácia na končatine alebo na chrbtici, alebo súvislosť s úrazom. Pri chronických zápaloch kĺbov musí posudkový lekár prihliadnuť popri poruche funkcie tiež na aktivitu chorobného procesu. Pri celkovej osteoporóze, či osteomalácii (napr. pri hormonálnych poruchách, gastrointestinálnych resorpčných poruchách, pri poškodení

obličiek) je miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti závislá od rozsahu a stupňa patologických zmien skeletu a z nich vyplývajúcej poruchy funkcie.

Úlohou súdu v správnom súdnictve je preskúmať zákonnosť rozhodnutia odporkyne ako správneho orgánu o návrhu na invalidný dôchodok, ktoré rozhodnutie má vychádzať z lekárskeho posudku posudkového lekára sociálneho poistenia, a to najmä z hľadiska, či posudkoví lekári postupovali v zmysle zákona o sociálnom poistení.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa v rámci preskúmania zákonnosti rozhodnutia odporkyne vyžiadal doplnenie lekárskeho posudku posudkového lekára ohľadne navrhovateľom namietanej nespokojnosti s určenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Po doplnení posudku v lekárskej správe z 2. augusta 2012 odvolací rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že lekárske posudky zodpovedajú zákonu, pretože zohľadnili zdravotný stav a mieru poklesu zo zdravotnej dokumentácie predloženej navrhovateľom.

Navrhovateľ v odvolacom konaní nepredložil taký dôkaz, z ktorého by vyplývalo hodnotenie jeho zdravotného stavu, ktoré by bolo v rozpore s hodnotením posudkových lekárov sociálneho poistenia. O ich odbornej úrovni, objektívnosti a správnosti záverov posudkových lekárov sociálneho poistenia odvolací súd preto nemal dôvod pochybovať.“

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vychádzajúc z citovanej časti napadnutého rozsudku, ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok krajského súdu z 1. októbra 2012. Ústavný súd sa stotožňuje aj s právnym záverom najvyššieho súdu, v zmysle ktorého tým, že sťažovateľ nepredložil v rámci konania taký dôkaz, z ktorého by vyplývalo hodnotenie jeho zdravotného stavu odlišne od hodnotenia vyplývajúceho z posudkov vykonaných lekármi Sociálnej poisťovne, nebol dôvod pre iný záver, ako pre potvrdenie rozhodnutia krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie správneho orgánu. V rámci konania o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo 6. októbra 2011 bolo vykonané posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa 7. februára 2012 a následne na základe námietky sťažovateľa opätovne 2. augusta 2012, pričom tak krajský súd, ako aj najvyšší súd sa lekáorskými posudkami zaoberali z pohľadu, či zodpovedajú zákonu o sociálnom poistení. Relevantným dôvodom sťažovateľom namietanej (ne)objektívnosti postupu posudkových lekárov nemôže byť eo ipso skutočnosť, že posudkoví lekári sú zamestnancami Sociálnej poisťovne.

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti navyše považuje za potrebné poukázať na povahu a špecifiká správneho súdnictva podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy (m. m. IV. ÚS 596/2012).

Za týchto okolností podľa názoru ústavného súdu neexistuje medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom práv označených sťažovateľom taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie signalizovala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2014